

Natura 2000 gebied 88 – Kennemerland-Zuid

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Duinen
Status:	Habitatrichtlijn
Site code:	NL1000012
Beschermde natuurmonument:	Duinen Vogelenzang BN, Noordrand Noordwijk BN, Duinen Zandvoort-Aerdenhout BN, Duinen bij Overveen BN, Duinen van Velsen BN/SN, Zuid-Kennemerland-Zuid BN, Slingerduin SN, Huis te Manpad BN
Beheerder:	Natuurmonumenten; Waternet; Staatsbosbeheer; Gemeente Velzen; PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland; Landschap Noord-Holland; Zuid-Hollands Landschap particulieren
Provincie:	Noord-Holland, Zuid-Holland
Gemeente:	Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Noordwijk, Noordwijkerhout, Velsen, Zandvoort
Oppervlakte:	8.164 ha

Gebiedsbeschrijving

Kennemerland-Zuid is een uitgestrekt duingebied aan de zuidkant van het Noordzeekanaal. Het is een reliëfrijk en landschappelijk afwisselend gebied, dat grotendeels bestaat uit kalkrijke duinen. De overgang tussen de kalkrijke jonge duinen en ontkalkte oude duinen ligt ter hoogte van Zandvoort. Dit levert een soortenrijke en kenmerkende begroeiing op, met duinroosvegetaties in het open duin, duingraslanden, vochtige en droge duinvalleien, plasjes, goed ontwikkelde struwelen en diverse vormen van duinbossen. Vegetaties van vochtige en natte duinvalleien komen met name voor ten zuiden van Zandvoort, waarvan het Houtglob het best ontwikkelde kalkrijke, natte duinvallei is. Het areaal kalkrijk duingrasland is vooral rondom Zandvoort groot. Hier komen over voorbeelden van het zeedorpenlandschap voor. De oudere duinen van het zuidoostelijk gedeelte herbergen goed ontwikkeld kalkarm duingrasland. Ook zijn er in het zuidelijke puntje en ter hoogte van Zandvoort paraboolduincomplexen aanwezig. Het Kennemerstrand is de enige locatie langs de Hollandse vastelandsduinen waar een jonge strandvlakte met embryonale duinen en een uitgestrekte oppervlakte met kalkrijke duinvalleien aanwezig is.

Aan de binnenduinstrand zijn diverse landgoederen aanwezig. Hier zijn een aantal oude buitenplaatsen gelegen, die voor een aanzienlijk deel bebost zijn met naaldbos en loofbos, waaronder oude bossen met rijke stinzefflora.

Begrenzing

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Habitatrichtlijngebied vallen.
- De zeewaartse begrenzing van het gebied is gelegd op de duinvoet van het buitenduin (zie ook volgende paragraaf), zoals ook gold voor diverse aan het strand grenzende natuurmonumenten.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

Verder is de begrenzing is van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) op een aantal plaatsen aangepast. De volgende gebiedsdelen zijn uit de begrenzing verwijderd omdat deze geen relevante Natura2000-waarden bevatten of geen bijdrage leveren aan de instandhouding van het gebied. Ook kan het voorkomen dat er sprake is van een onlogische begrenzing of betreft het gebiedsdelen met beperkte waarde gelet op intensief menselijk gebruik.

- Strandhuisjes en een parkeerplaats onder IJmuiden (enkele ha).
- Camping De Lakens onder Bloemendaal aan Zee (27 ha).
- Parkeerterreinen en smalle duinstrook langs de Zeeweg en Boulevard Barnaard in Bloemendaal aan Zee (22 ha).
- Bos met bebouwing aan de oostzijde Bentveldseweg, Aerdenhout (8 ha).
- Geïsoleerd gelegen deel van het duingebied met verharde wegen en afrit provinciale weg N206 onder Ruigenhoek (11 ha; bouwvergunning verleend in 1999).

De volgende gebiedsdelen zijn aan het gebied toegevoegd wegens aldaar voorkomende habitatwaarden in aansluiting op reeds begrensde gebied:

- Landgoed Lindenheuvel te Bloemendaal (27 ha): H2180_C duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C).
- Landgoed Schapenduinen te Bloemendaal (oostelijk deel, 28 ha), oorspronkelijk liep de grens dwars door dit bosgebied: H2180_C duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C).
- Brouwerskolkpark (oostelijk deel, 3,3 ha), H2180_C duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C).
- Duinterrein ten oosten van Zandvoort rond golfbaan (35 ha, grotendeels natuurmonument): H2130_A grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A).

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitattype
H2110	Embryonale duinen
H2120	Witte duinen
H2130	Grijze duinen
H2150	Duinen met struikhei
H2160	Duindoornstruwelen
H2170	Kruipwilgstruwelen
H2180	Duinbossen
H2190	Vochtige duinvalleien ^a

Habitatrictlijnsoorten

Soortnr	Soort
H1014	Nauwe korfslak
H1903	Groenknolorchis

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H1310	Zilte pionierbegroeiingen ¹
H1330	Schorren en zilte graslanden ¹

Kernopgaven

- 2.01 **Witte duinen en embryonale duinen:** Ruimte voor natuurlijke verstuing: witte duinen H2120 en embryonale duinen H2110 o.m. van belang als habitat voor kleine mantelmeeuw A183, dwergstern A195, bontbekplevier A137 en strandplevier A138.

- 2.02 **Grijze duinen:** Uitbreiding en herstel kwaliteit van grijze duinen *H2130, ook als habitat van tapuit A277, velduil A222 en blauwe kiekendief A082, door tegengaan vergrassing en verstruweling.
- 2.04 **Droge duinbossen:** Uitbreiding oppervlakte (ook in zeereep) en verbetering kwaliteit (structuurvariatie en soortenrijkdom) van duinbossen (*droog*) H2180_A.
- 2.05 **Open vochtige duinvalleien, inclusief vochtige duinbossen:** Behoud oppervlakte en herstel kwaliteit van vochtige duinvalleien (*kalkrijk*) H2190_B. Behoud vochtige duinvalleien H2190 als habitat van roerdomp A021, lepelaar A034, blauwe kiekendief A082, velduil A222, noordse woelmuis *H1340, nauwe korfslak H1014 en groenknolorchis H1903 (vergroting oppervlakte is vrijwel overal gedaan). Op Terschelling en Schiermonnikoog meer ruimte voor duinbossen (*vochtig*) H2180_B.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia* spp. en andere zoutminnende soorten

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit zilte pionierbegroeiingen, *zeevetmuur* (subtype B).

Toelichting: Het habitatype zilte pionierbegroeiingen, *zeevetmuur* (subtype B) is in de Hollandse duinen uitzonderlijk zeldzaam en daarom is de vindplaats op het Kennemerstrand van belang om de huidige verspreiding te behouden. Voor duurzaam behoud is het van belang dat voldoende dynamiek van zee en wind in het gebied aanwezig is.

H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritima*)

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A).

Toelichting: Schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) zijn in de Hollandse duinen uitzonderlijk zeldzaam en daarom is de vindplaats op het Kennemerstrand van belang om de huidige verspreiding te behouden. Voor duurzaam behoud is het van belang dat voldoende dynamiek van zee en wind in het gebied aanwezig is.

H2110 Embryonale wandelende duinen

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting: Het habitatype embryonale duinen komt voor op het Kennemerstrand. Langs de Hollandse kust is het een betrekkelijk zeldzaam habitatype. Behoud van de oppervlakte geldt binnen natuurlijke fluctuaties.

H2120 Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* ("witte duinen")

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

- Toelichting Door de grote breedte van het duingebied is uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het habitatype witte duinen mogelijk. Dit is vooral van belang voor uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit habitatype H2130 grijze duinen.
- H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie ("grijze duinen")**
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) en grijze duinen, *heischraal* (subtype C), behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit grijze duinen, *kalkarm* (subtype B).
- Toelichting Oppervlakte-uitbreiding en verbetering kwaliteit is nodig gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding en de grote verantwoordelijkheid van Nederland voor dit habitatype in Europa. Bovendien betreft het hier één van de gebieden met een grote oppervlakte aan grijze duinen, *kalkrijk* (subtype A) waardoor het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel voor het habitatype levert. Het habitatype grijze duinen, *heischraal* (subtype C) is slechts lokaal aanwezig. Het habitatype grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) kan eveneens in kwaliteit worden verbeterd.
- H2150 *Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetea*)**
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype duinheiden met struikhei is momenteel in goede kwaliteit aanwezig op een gering oppervlakte. Er is geen landelijke doelstelling voor uitbreiding van de oppervlakte, gezien het geringe belang van ons land voor dit habitatype.
- H2160 Duinen met *Hippophaë rhamnoides***
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatypen H1310 zilte pionierbegroeiingen, H1330 schorren en zilte graslanden, H2120 witte duinen, H2130 grijze duinen of H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.
 Toelichting Het habitatype duindoornstruwelen is over voldoende oppervlakte aanwezig en landelijk niet bedreigd. Uitbreiding van het habitatype kan een bedreiging vormen voor onder meer habitatype H2130 grijze duinen. Het type komt lokaal in goede kwaliteit (met veel struweelsoorten) voor op locaties die niet conflicteren met de doelstellingen voor habitatypen H2130 grijze duinen of H2190 vochtige duinvalleien. Op dergelijke locaties is behoud van belang. Om de kwaliteit te behouden moeten alle successiestadia in het gebied voorkomen, ook de jonge stadia die als matig ontwikkeld worden beoordeeld.
- H2170 Duinen met *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)**
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H2190 vochtige duinvalleien is toegestaan.
 Toelichting Het habitatype kruipwilgstruwelen komt in het gebied op kleine oppervlakte voor, in mozaïek met begroeiingen van habitatype H2190 vochtige duinvalleien (binnen de kalkrijke duinen is het type uiterst schaars). Er is geen landelijke opgave voor uitbreiding oppervlakte of verbetering kwaliteit.
- H2180 Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale gebied**
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit duinbossen, *droog* (subtype A) en duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C) en behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit duinbossen, *vochtig* (subtype B).
 Toelichting De subtypen duinbossen, *vochtig* (subtype B) en duinbossen, *binnenduintrand* (subtype C) verkeren landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Habitatype duinbossen, *droog* (subtype A) verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding.
- H2190 Vochtige duinvalleien**
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige duinvalleien, *open water* (subtype A), vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B) en vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (subtype D).

Toelichting De oppervlakte aan valleien in het gebied wordt momenteel sterk uitgebreid nu de waterwinning in deelgebieden is gestopt. Vochtige duinvalleien, *open water* (subtype A) en vochtige duinvalleien, *hoge moerasplanten* (subtype D) komen verspreid in het gebied voor. De fraaiste voorbeelden van vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B) langs de gehele Hollandse vastelandsduinen worden momenteel binnen het Natura 2000 gebied aangetroffen op onder andere het Kennemerstrand en in recent herstelde duinvalleien in het noordelijk deel. In het zuidelijk deel zijn potenties voor uitbreiding aanwezig.

Soorten

H1014 Nauwe korfslak

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het gebied herbergt een aantal populaties van nauwe korfslak, waaronder locaties met hoge dichtheden.

H1903 Groenknolorchis

Doel Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor uitbreiding populatie.

Toelichting Het betreft één van de weinige vindplaatsen in de Hollandse duinen van de groenknolorchis, maar de populatie is momenteel zeer klein en weinig stabiel. Mogelijkheden voor een duurzamere populatie liggen echter op het Kennemerstrand, waar de soort zich recentelijk heeft weten te vestigen. Behoud van het habitatype H2190 vochtige duinvalleien, *kalkrijk* (subtype B) is hiervoor een voorwaarde.

Complementaire doelen

Soorten

H1042 Gevlekte witsnuitlibel

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor vestiging populatie.

Toelichting De gevlekte witsnuitlibel heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding door het tekort aan gebieden en de landelijk te geringe populatiegrootte. Vestiging van een populatie in het gebied is nodig voor het realiseren van een landelijk gunstige staat van instandhouding. De soort breidt zich momenteel uit in de duinen, zodat de verwachting is dat het doel op termijn gerealiseerd kan worden.

Synopsis

Habitattypen	Staat van instandhouding	Relatieve bijdrage	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H1310_B Zilte pionierbegroeiingen (<i>zeevetmuur</i>)	+	-	=	=
H1330_A Schorren en zilte graslanden (<i>buitendijks</i>)	-	-	=	=
H2110 Embryonale duinen	+	-	=	=
H2120 Witte duinen	-	+	>	>
H2130_A Grijs duinen (<i>kalkrijk</i>)	--	++	>	>
H2130_B Grijs duinen (<i>kalkarm</i>)	--	+	=	>
H2130_C Grijs duinen (<i>heischraal</i>)	--	-	>	>
H2150 Duinheiden met struikhei	+	+	=	=
H2160 Duindoornstruwelen	+	+	= (<)	=
H2170 Kruipwilgstruwelen	+	-	= (<)	=
H2180_A Duinbossen (<i>droog</i>)	+	+	=	=
H2180_B Duinbossen (<i>vochtig</i>)	-	++	=	>
H2180_C Duinbossen (<i>binnenduinstrand</i>)	-	++	=	=
H2190_A Vochtige duinvalleien (<i>open water</i>)	-	+	>	>
H2190_B Vochtige duinvalleien (<i>kalkrijk</i>)	-	+	>	>

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H2190_D Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	-	+	>	>

<i>Soorten</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
H1014 Nauwe korfslak	-	++	=	=
H1903 Groenknolorchis	--	-	=	>

^a In het Reactiedocument (2004) is vermeld dat de aanmelding geldt voor alle subtypen van het habitatype vochtige duinvalleien (H2190). Inmiddels is gebleken dat alleen de subtypen A, B en D voorkomen.

¹ Op basis van recente informatie blijkt het habitatype thans voor te komen binnen de (huidige) begrenzing van het Natura 2000 gebied.